

Democracy for Development
Demokraci për zhvillim
Demokratija za razvoj

MONITORIMI I MEDIAVE ONLINE GJATË MUAJIT MARS

Mars, 2023

PËRMBAJTJA

1	METODOLOGJIA	3
2	TË GJETURAT KRYESORE	4
3	SHEMBUJT NË GJUHËN SHQIPE	5-7
4	SHEMBUJT NË GJUHËN SERBE	8-9

MONITORIMI I MEDIAVE ONLINE GJATË MUAJIT MARS

1 Koha e monitorimit

1--31 Mars, 2024

2 Fushë veprimi

Çrregullimi i informacionit në internet dhe mediat sociale: Uebfaqe, portalet online të lajmeve, Facebook, Youtube, TikTok dhe Instagram.

3 Mostra

Në gjuhën shqipe dhe serbe.

4 Qëllimi

Qëllimi i këtij raporti është monitorimi i çrregullimeve në mediat online në gjuhën shqipe dhe në gjuhën serbe, rreth zhvillimeve/ngjarjeve që kanë ndodhur gjatë muajit mars në Kosovë.

Ky raport është përparitur nga Instituti Demokraci për Zhvillim (D4D) në kuadër të projektit "Mbulueshmëria dhe kuptueshmëria e çrregullimit të informacionit në Kosovë", që mbështetet nga NDI dhe USAID në Kosovë. Përmbajtja e dokumentit është përgjegjësi e Institutit Demokraci për Zhvillim dhe në asnjë mënyrë nuk mund të konsiderohet se pasqyron qëndrimin e NDI Kosovo.

2. METODOLOGJIA

Qëllimi i Institutit Demokraci për zhvillim (D4D), është identifikimi dhe luftimi i lajmeve me çrregullim të informacionit, trend ky në rritje i përhapjes së lajmeve me çrregullim të informacionit.

Instituti D4D, ka bërë monitorimin e mediave online dhe atyre sociale për të identifikuar lajmet/artikujt të cilat përmbajnë çrregullime të informacionit, përmes një platforme monitoruese, duke klasifikuar artikujt në bazë të kategorive: zhvillimet në veri; dialogu Kosovë-Serbi; gjuha e urrejtjes; dhuna online ndaj grave; ndasitë politike dhe ndikimi ndërkombëtar. Mediat online të cilat janë monitoruar përmes platformes kanë qenë mbi 100 media online vendore, të rajonit dhe ndërkombëtare, të selektuara në një platformë monitoruese. Monitorimi dhe analizimi i artikujve me çrregullim të informacionit është bërë paralelisht në dy mostra: në gjuhën shqipe dhe në gjuhën serbe.

Përzgjedhja e shembujve nga të dyja mostrat është bërë duke u bazuar në përmbajtjen e artikullit i cili ka shpërndarë: dezinformata, manipulim të fakteve, përmbajtje të paverifikuara, lajm të pavërtetë, teori konspirative, clickbait, gjuhë të urrejtjes, gjuhë ofenduese, gjuhë kërcënuese, nxitëse, artikuj me tituj tendencioz, dhe raportim të njëanshëm. Kategoritë të cilat kanë mbizotëruar në mostrën e gjuhës shqipe kanë qenë: zhvillimet në veri, dialogu Kosovë-Serbi dhe polarizimi politik, kurse në mostrën në gjuhën serbe mbetet zhvillimet në veri.

Gjatë kësaj periudhe janë analizuar rreth 1000 artikuj në gjuhën shqipe, ku prej të cilave mbi 350 prej tyre kanë rezultuar të jenë me çrregullim të informacionit, ndërsa në mostrën në gjuhën serbe janë analizuar rreth 1000 artikuj, ku prej të cilave mbi 400 kanë rezultuar me çrregullim të informacionit.

3. TË GJETURAT KRYESORE

- Kontekst çorientues-Titujt shpesh shfrytëzojnë ngjarjet historike ose ngjarjet në rajon, siq janë bombardimet e NATOS në vitin 1999 për t'i lidhur ato me situatën politike në Kosovë, duke përmbledhur aspektet kyçe që nuk kanë të bëjnë me situatën aktuale politike në Kosovë. Titujt shpesh heqin detajet kryesore që nuk lidhen me situatën aktuale të Kosovës e lidhin si diçka të mundshme në vend, duke lënë pjesët më të rëndësishme jashtë përmbajtjes dhe duke lënë hapsirë për konfuzion te publiku.
- Mospërputhja ndërmjet titujve dhe përmbajtjes së artikujve-Ka një ndryshim domethënës midis titujve sensacional dhe përmbajtjes së artikujve. Në disa raste të cilat janë të përfshira në këtë raport, vërehen tituj të bujshëm me informata të paverifikuara. Përderisa titujt tregojnë një kërcënim serioz në Kosovë nga një konflikt i mundëm me Serbinë duke supozuar se nuk mund të shmangët si i tillë, në mediat online të Kosovës vetë artikujt nuk japin një informacion të tillë.
- Titujt Senzacional- Titujt përdorin gjuhë senzacionale për të kapur vëmendjen e lexuesve dhe përmes temave të ndjeshme siq është siguria, për ndikuar te emocionet në publik që shkakton pasiguri. Fjalët si "lojëra kufitare" dhe "zile në mesnatë zgjon Joe Biden" synojnë të zgjojnë interesin e lexuesve ose të shkaktojnë shqetësim. Megjithatë, pa burime të konfirmuarareal për të mbështetur këto pretendime, ato janë dezinformuese dhe perbejne crregullim te informacionit.
- Rreziku i keqinterpretimit- Duke pasur parasysh natyrën e ndjeshme të marrëdhënieve Kosovë-Serbi, transmetimi i informacioneve të paverteta për çështjet kufitare mund të ketë pasojatë mëdha. Keto tituj kane potencialin të ndezin tensionet, të nxisin mosmarrëveshje dhe të minojnë përpjekjet për paqe dhe stabilitet në rajon.
- Gjuha përçarëse: Titujt në gjuhën serbe në lidhje me Kosovën inkurajojnë gjuhë përçarëse, një nga shembujt është hedhja e dyshimeve mbi rolin dhe autoritetin e BE-së, titulli pengon përpjekjet rajonale për zgjidhje dhe pajtim paqësor. Për më tepër, ajo nxit dyshime dhe pakënaqësi kundër BE-së në mesin e lexuesve kosovar dhe serb, gjë që kontribuon në polarizim dhe ndarje.

4. SHEMBUJ NË GJUHËN SHQIPE

NTV Televizioni ka publikuar një seri lajmesh të paverifikuara. D4D ka shkëputur disa artikuj nga monitorimi i mediave online dhe ato sociale gjate muajit mars.

Lojërat me kufi, vendoset shkëmbim tokash me Serbinë

Lëvizje në kufirin me Serbinë/ Zilja në mesnatë zgjon Joe Biden/

Titujt janë mjete efektive për ndryshimin e perceptimit publik dhe të të kuptuarit të ngjarjeve. Në titujt e paraqitur, duket se ka një përpjekje të qëllimshme për të nxitur ndjenjën e urgjencës dhe panikut për lëvizjet kufitare ndërmjet Kosovës dhe Serbisë. Të dy titujt tregojnë se ka një aktivitet të rëndësishëm apo vendimmarrje për kufirin ndërmjet Kosovës dhe Serbisë. Megjithatë, një analizë më e thellë zbulon se titujt janë mashtrues dhe mund të përbëjnë dezinformate.

Asnjë nga dy titujt nuk përfshin informacion të veçantë në lidhje me lëvizjet ose vendimet e supozuara të kufirit. Në dy rastet përdoret retorikë e paqartë si "lojëra kufitare" dhe "këmbim tokash" pa dhënë informacion specifik. Kjo mungesë saktësie e bën të vështirë për lexuesit të identifikojnë ngjarjet ose vendimet që diskutohen. Të dy titujt përdorin gjuhë sensacionale për të tërhequr vëmendjen dhe për të nxitur pasiguri.

Fjalët si "lojëra kufitare" dhe "zile në mesnatë zgjon Joe Biden" synojnë të zgjojnë interesin e lexuesve ose të shkaktojnë shqetësim. Megjithatë, pa burime të konfirmuara për të mbështetur këto pretendime, ato janë dezinformuese, dhe si të tilla perbejnë çrregullim të informacionit. Pavarësisht nga gjuha dramatike e përdorur në titujt e lajmeve, historitë nuk përmbajnë asnjë provë apo vërtetim për pohimet e deklaruara. Në vend të kësaj, ata mbështeten në aludime dhe supozime të paqarta, duke përhapur në mënyrë efektive spekulime në vend që të përcjellin fakte aktuale.

Ekziston një mospërputhje e konsiderueshme midis dy titujve në fjalë dhe përmbajtjes aktuale të artikujve. Ndërsa titujt tregojnë lëvizje ose vendime të mëdha kufitare, vetë artikujt nuk japin një informacion të tillë. Në vend të kësaj, ata përsërisin artikujt të botuar tashmë ose bëjnë pretendime të dyshimta.

Duke pasur parasysh natyrën e ndjeshme të marrëdhënieve Kosovë-Serbi, përhapja e informacionit të rremë ose të pasaktë për çështjet kufitare mund të ketë efekte të mëdha. Ajo ka potencialin të përshkallëzojë tensionet, të nxisë pakënaqësinë dhe të minojë përpjekjet rajonale për paqe dhe siguri. Si përfundim titujt e dhënë tregojnë tipare që hasen zakonisht në dezinformim e mediave online.

Titujt në vazhdim ofrojnë shembuj të çrregullimit të informacionit në mediat online duke përdorur gjuhë sensacionale, duke ngatërruar lexuesit dhe duke shpërndarë narrativa të pavërteta.

Efeki 'VARG' godet Kosovën, teksa lufta nis në veri

Ngjashëm me titullin e parë, ky titull ngjall frikë dhe shqetësim duke nënkuptuar se një konflikt po shpërthen në veri të Kosovës. Megjithatë, një lexim më i thellë zbulon se artikulli ka të bëjë me tensionet me Republikën Serbe në Bosnjë dhe Hercegovinë, jo në Kosovë. Ajo qka thuhet në artikull është se situata në B.H. mund të shkaktojë një efekt zinxhiror në shtetet e Ballkanit, duke përfshirë edhe Kosovën.

Duke kombinuar dukuritë në një vend me ato në një tjetër, titulli përcjell dezinformate duke nxitur pasiguri tek lexuesit për situatën aktuale në Kosovë. Kjo formë e titujve senzacional mund të përkeqësojë tensionet ekzistuese dhe të shkaktojë panik të panevojshëm në publik.

NATO ndez avionët e luftës, Shea jep lajmin e madh

Titulli nuk është i qartë në lexim të parë duke përcjell një ndjenjë urgjence dhe frike që lë të kuptohet se aeroplanët e NATO-s po përgatiten për një përplasje të mundshme. Megjithatë, përbrenda artikullit zbulon se nuk ka asnjë kërcënim të afërt për luftë. Në të vërtetë, artikulli thekson fjalët e Jimmy Sheas kur kujton bombardimet e vitit 1999 rreth misionit të NATO-s, diçka që ka përfunduar 25 vite më parë dhe që nuk ka lidhje me aktivitetin ushtarak aktual të NATO-s në Kosovë.

Titulli përbën çrregullim të informacionit sepse shtyn lexuesit të besojnë se një luftë do të fillojë, ndërkohë që, në fakt, materiali ka karakter historik dhe nuk ka lidhje me ngjarjet aktuale, kjo formë e të shkruarit ndikon emocionalisht te lexuesit për të tërhequr klikime. Mediumi në fjalë ka arritur të grumbullojë mbi 300 klikime në faqen online për secilin artikull.

6. SHEMBUJ NË GJUHËN SERBE

Sputnik Serbia është një degë e mediumit Sputnik, një shërbim shtetëror rus i lajmeve që operon globalisht për të ofruar lajme dhe informacione nga perspektiva ruse. Rossiya Segodnya, një korporatë mediatike në pronësi të qeverisë ruse, nisi Sputnik në 2014. Sputnik Serbia mbulon kryesisht lajmet dhe çështjet aktuale në Serbi, Ballkan dhe ngjarjet në mbarë botën nga perspektiva ruse. Ajo prodhon artikuj në serbisht, me qëllim që të arrijë tek njerëzit që flasin serbisht. Sputnik Serbia, ashtu si organizata kryesore, është përballur me kritika për përhapjen e supozuar të narrativave dhe dezinformatave pro-ruse. 2 nga artikujt e paraqitur më poshtë nga muaji mars portretizojnë natyrën e lajmeve dezinformuese për Kosovën.

Skandaloze deri në ekstrem: BE ia rrëmben Serbisë Kosovën duke fshirë gjithçka - pas presjes

Artikulli me permbajtje të pavertete: Titulli përjetëson një situatë të pavertetë duke nënkuptuar se Kombet e Bashkuara (OKB) ia "rrëmbeu" Kosovën Serbisë në mënyrë të paligjshme. Kjo sugjeron një vjedhje ose detyrim që nuk është fiksuar në të vërtetë. Në të vërtetë, pas një periudhe konflikti, Kosova shpalli pavarësinë nga Serbia në vitin 2008, dhe një numer i madh i bashkësisë ndërkombëtare e ka njohur atë si shtet të pavarur. Titulli i mashtron lexuesit dhe shtrembëron sfondin historik të pavarësisë së Kosovës duke e paraqitur situatën si një aktivitet të paligjshëm të BE-së.

Për më tepër, inkurajon gjuhën përçarëse duke vënë në dyshim statusin e BE-së si ndërmjetës në negociatat ndërmjet Kosovës dhe Serbisë. Duke hedhur dyshime mbi rolin dhe autoritetin e BE-së, titulli pengon përpjekjet rajonale për zgjidhje dhe pajtim paqësor. Për më tepër, ajo gjeneron skepticizëm dhe pakënaqësi kundër BE-së në mesin e disa audiencave, gjë që kontribuon në polarizim.

Në përgjithësi, titulli promovon urrejtje dhe dezinformim duke demonizuar BE-në dhe duke përjetësuar narrativa të paverteta për statusin e Kosovës. Duke e paraqitur temën me terma nxitës dhe duke shtrembëruar faktet, artikulli ngjall kështu pakënaqësi dhe antipati ndaj individëve apo institucioneve të veçanta.

Për ta përmbledhur, titulli "Skandaloz deri në ekstrem: BE-ja rrëmben Kosovën nga Serbia duke fshirë gjithçka - pas presjes" ilustron përhapjen e dezinformatave nga sensacionalizmi, dhe retorika përçarëse. Një lajm i tillë nxit urrejtje dhe minon përpjekjet rajonale për paqe dhe pajtim. Lexuesit duhet të shqyrtojnë në mënyrë kritike tituj të tillë dhe të kërkojnë burime të besueshme informacioni në mënyrë që të marrin një njohuri të saktë të temave të ndërlikuara globale.

Ana Brnabić: Pogromi i serbëve nga Kosova dhe Metohija, spastrimi etnik më i madh që nga Lufta e Dytë Botërore

Figurat politike serbe vazhdojnë të shpërndajnë narrativa të paverteta për Kosovën, dhe mediat të cilat shpërndajnë dezinformata dhe i përforcojnë ato. Kryeministrja e Serbisë Ana Brnabić kishte bërë një postim në lidhje me ngjarjet e 17 marsit 2004 në Kosovë duke thënë se trazirat në vitin 2004 ishte spastrimi etnik më i madh që nga Lufta e Dytë Botërore. Megjithatë, është thelbësore të vlerësohet vërtetësia dhe konteksti i deklaratës së saj, veçanërisht kur bëhet fjalë për ngjarje të ndjeshme historike.

Titulli përshkruan ngjarjet e 17 marsit 2004 në Kosovë si "një nga spastrimi etnik më i madh që nga Lufta e Dytë Botërore në zemër të Evropës". eferimi i ngjarjes si një nga spastrimi etnik më i madh që nga Lufta e Dytë Botërore është i pasaktë dhe nuk e portretizon në mënyrë adekuate shtrirjen apo kontekstin e vertete te situatës.

Titulli raporton dëmet e shkaktuara nga ngjarjet e 17 marsit 2004 në Kosovë si spastrim etnik. Megjithatë, nuk arrin të paraqesë një pasqyrë të plotë të çështjes duke lënë anash numra dhe detaje të tjera. Duke theksuar disa pjesë e duke injoruar të tjerat, titulli mund të ndryshojë perceptimet e lexuesve dhe të shtrembërojë interpretimin e tyre të ngjarjeve. Portali Sputnik Serbia ka arritur të grumbullojë mbi 15.000 klikime me lajmet e postuara nga muaji mars, nga të cilat vetëm 27% janë lexues në serbi dhe të tjerat janë nga shtete të Ballkanit

Instituti Demokracia për Zhvillim (D4D) është themeluar në prill të vitit 2010 nga një grup i analistëve që po brengoseshin gjithnjë e më shumë që procesi i shtetndërtimit e kishte lënë anash demokracinë. Vizioni i D4D-së është të promovojë një qytetari aktive dhe të arsimuar, e cila merr pjesë plotësisht në hapësirën publike dhe e përdor arenën publike për përfaqësim dhe vendimmarrje për të diskutuar dhe ndërtuar konsensus për shpërndarjen e resurseve që janë efikase, të shpejta, afatgjate dhe që sjellin zhvillim të barabartë. D4D ndikon në politikat specifike, promovon një qasje ndërsektoriale për zgjidhjen e problemeve dhe trajton rutinën institucionale të vendimmarrjes duke rekomanduar përmirësime në rritje dhe operon me efektivitet maksimal në mënyrë që të promovojë plotësisht stabilizimin e Kosovës dhe zhvillimin demokratik. Për më shumë informata rreth aktiviteteve të D4D-së, ju lutemi vizitoni faqen tonë elektronike: **www.d4d-ks.org**

Mbështetur nga:

